

Pestprotocol

basisschool de Luithorst

Inhoudsopgave

1	Waarom een pestprotocol?	blz.	3
	<i>De Luithorst raakt de juiste snaar...</i>		
	De anti-pestcoördinator		
2	Achtergrondinformatie		4
	Plagen en pesten, wat is het verschil?		
	Vormen van pesten		
	De partijen:		
	- de gepeste leerling		
	- de pestende leerling		
	- de meelopers en andere leerlingen		
3	Voorkomen van pestgedrag		7
4	Aanpak van pestgedrag		8
	Stappenplan		
5	Hulp en begeleiding		11
	Begeleiding van de gepeste leerling		
	Begeleiding van de pestende leerling		
6	Tips voor ouders		12
	Ouders van het gepeste kind		
	Ouders van de pester		
	Alle andere ouders		

1 **Waarom een pestprotocol?**

De Luithorst raakt de juiste snaar...

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wij willen alle kinderen een veilige plek bieden, waar zij zich op een prettige en positieve manier kunnen ontwikkelen. Dit kan alleen als er sprake is van wederzijds respect.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben, waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

De anti-pestcoördinator

Op onze school hebben wij anti-pestcoördinatoren. Dit zijn Ernestine Lampe en Dorry Rijkschroeff. Zij hebben de volgende taken:

- Zij zijn verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid op De Luithorst en houden zicht op de berichtgeving en wetgeving omtrent het onderwerp pesten binnen het basisonderwijs.
- Zij zijn er verantwoordelijk voor dat alle direct betrokken partijen kennis hebben van het pestprotocol en zullen dit binnen de school regelmatig onder de aandacht brengen.
- Zij kunnen hulp bieden aan collega's bij de uitvoering van het pestprotocol.
- Zij zijn mede-verantwoordelijk voor het beleidsplan sociaal emotionele ontwikkeling, waarbinnen de nadruk ligt op elkaar met respect behandelen, je veilig voelen binnen de school, jezelf durven zijn en je binnen de groep en binnen de school bij elkaar betrokken voelen.

2 Achtergrondinformatie

Plagen en pesten, wat is het verschil?

Plagen:

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Pesten:

We doen allemaal wel eens iets (al dan niet bewust) wat een ander niet bevalt. Echter, wanneer de ander aangeeft dat dit moet stoppen en je gaat toch door, dan spreken we van pesten.

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigt en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waarin gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus genomen worden. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, kan het nog moeilijk zijn het systeem van treiteren te doorbreken. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter de taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) om het pesten tegen te gaan.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor leerkrachten betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Vormen van pesten:

met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken gemene briefjes, sociale media gebruiken om iemand te kleineren
lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken wapens gebruiken
achtervolgen:	opjagen en achterna lopen

	in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
buitensluiten:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes uitsluiten bij groepsopdrachten
stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken banden lek prikken, fiets beschadigen
afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen
digitaal pesten:	anonieme berichten sturen schelden, roddelen, bedreigen, foto's op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen

De partijen

- de gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen soms andere dingen dan anderen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet.

Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden, mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pesters en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben niet altijd vrienden om op terug te kunnen vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken

- **de pestende leerling**

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer gedrag en lijken daardoor niet kwetsbaar. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er in hun optiek om om gepest te worden.

Het komt ook regelmatig voor dat een pester een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- een problematische thuissituatie
- een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- het moeten spelen van een niet-passende rol
- een voortdurende strijd om de macht in de klas
- een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd
- een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

- **de meelopers en andere leerlingen**

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Wanneer een pestgroep uit elkaar wordt getrokken door de pester van de meelopers te scheiden, komt het vaak voor dat de groep uiteenvalt omdat de bindende kracht is verdwenen. Soms neemt echter een meeloper de plaats in van de verdwenen pester, en gaat het pesten door. Anderzijds komt het ook voor dat wanneer het slachtoffer verdwijnt, de pester en meelopers zich tegen iemand anders keren, soms zelfs tegen een van de meelopers, die hiermee zelf slachtoffer wordt.

Naast meelopers onderscheidt men ook de toeschouwers, de personen die getuige zijn van het pesten, maar er niets tegen doen. Ook zij zijn vaak bang zelf het slachtoffer te worden of zijn bang dat eventueel klikken negatieve gevolgen zal hebben voor henzelf. Vaak staan ze ook zodanig buiten het gebeuren dat ze zich pas achteraf realiseren hoe serieus de situatie was. Leerkrachten kunnen in zekere zin ook toeschouwers zijn, wanneer ze ver van hun leerlingen staan. Ze weten dan niet of

slecht wat er in de groep omgaat, en schatten de ernst van de situatie onvoldoende in. Bovendien zullen de groepsleden een afstandelijke leerkracht minder snel in vertrouwen nemen.

Hierdoor lijkt het alsof de hele groep actief dan wel passief tegen het slachtoffer is, dat hierdoor het gevoel heeft werkelijk geen kant uit te kunnen.

3 Voorkomen van pestgedrag

Natuurlijk is de beste optie om het pesten te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat en daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein.

Met elkaar hebben wij een aantal schoolregels samengesteld. We streven er naar om met het team, de kinderen en de ouders deze schoolregels na te leven.

- Op onze school houden we het veilig, zodat we allemaal graag naar school komen.
- Op onze school zorgen we goed voor elkaar, zodat we ons allemaal fijn voelen.
- Op onze school houden we van rust, zodat we allemaal goed kunnen leren.
- Op onze school willen we geen ruzie, maar lossen we het samen op.
- Op onze school luisteren we naar elkaar, want we willen allemaal gehoord worden.
- Op onze school zijn we trots op onze spullen, dus we respecteren elkaars eigendommen.

De leerkrachten van onze school streven ernaar om een veilig klimaat te creëren. Door gesprekken te voeren in de klas en kinderen te leren open te communiceren, proberen we pestgedrag te voorkomen. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Andere werkvormen zijn ook denkbaar zoals spreekbeurten, rollenspelen en groepsopdrachten.

Het voorbeeld van de leerkrachten en thuis van de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Als een leerkracht het idee heeft dat er gepest wordt in de groep, maar er zijn geen bewijzen voor en er wordt niet door leerlingen gemeld dat er gepest wordt in de groep, zal de leerkracht in algemene vorm over het pesten praten om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

Hierbij neemt de leerkracht een duidelijke stelling in tegen pesten. De leerkracht betreft de middengroep bij het probleem. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de groep kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De leerkracht komt hier later op terug. Een rustige en veilige sfeer die de leerkracht uitstraalt is hierin uitermate belangrijk.

4 Aanpak van pestgedrag

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school.

Het pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwiigende groep), leerkrachten en de ouders.
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt.
- Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan kan de anti-pestcoördinator ingeschakeld worden. Deze kan het probleem onderzoeken, adviseren en een bijdrage leveren aan het oplossen van het probleem.

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we de kinderen al bij: *'probeer het eerst zelf op te lossen, maar als dat niet lukt (als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit of je wordt gepest) dan moet je hulp aan de leerkracht vragen'*.

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om pesten of agressief gedrag (bij de leerkracht) aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

De derde stelregel is samenwerken zonder bemoeienissen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: *het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen!*

Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten en directie hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Wanneer leerlingen elkaar pesten worden de volgende stappen gevolgd:

stap 1:

De gepeste leerling of een medeleerling meldt het pesten bij de leerkracht.

stap 2:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Ook wordt gesproken over de consequenties bij herhaling van pesterijen tussen dezelfde leerlingen.

stap 3:

Bij herhaaldelijk pesten volgt een gesprek met de leerling die pest.

De fases van bestraffen treden in werking (zie stap 4).

Ook wordt er een notitie in het dossier van de leerling die pest gemaakt. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht de toedracht in het dossier. De ouders worden op de hoogte gebracht van het pestgedrag.

Leerkrachten, leerling en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. Ook nu wordt direct gesproken over de sancties die opgelegd kunnen worden als het gedrag niet verbetert (zie stap 4).

stap 4:

fase 1:

De leerkracht confronteert de pester met het feit dat zijn/haar gedrag niet verbeterd is en koppelt daar direct een consequentie aan. Daarbij kan men denken aan onderstaande voorbeelden:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

fase 2:

Een gesprek met de pester en zijn/haar ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Alle activiteiten en afspraken worden schriftelijk vastgelegd in het dossier van het kind.

NB De directeur van de school wordt uiterlijk in deze fase op de hoogte gebracht van de casus en het verloop van de interventie en de daarbij horende afspraken.

fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de anti-pestcoördinator, schoolmaatschappelijk werk of schoolarts.

fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag worden door leerkracht, anti-pestcoördinator, intern begeleider, directeur en ouders passende maatregelen genomen zoals (tijdelijk) plaatsen in een andere groep.

fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling door de directeur geschorst of verwijderd worden. Dit gebeurt altijd in overleg met het bestuur en de inspectie.

5 Hulp en begeleiding

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders, anti-pestcoördinator en/of externe deskundigen.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Leerling laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld: je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten kan toenemen.

Begeleiding van de pester:

- Praten: zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen). Hierbij is contact met de ouders ook belangrijk: elkaar informeren en overleggen. De oorzaak voor het pesten hoeft immers niet (alleen) binnen school te liggen.
Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school, wij houden ons aan deze regel. straffen als het kind wel pest, belonen als het kind zich aan de regels houdt.
- Het kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen.
Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp: schoolmaatschappelijk werk, sociale vaardigheidstrainingen, jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

6 Tips voor ouders:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.

